

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)

B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

संस्कृतमाध्यमेन पाठ्यक्रमाः

(Syllabi in Sanskrit Medium)

आचार्य (एम.ए.) कार्यक्रमः

(स्नातकोत्तर स्तरीयः)

Acharya (M.A.)

Programme

(PG Level)

सत्यापित
VERIFIED

[Signature]
कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

[Signature]
सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)
B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

आचार्यः (एम.ए.)

कार्यक्रमः

(स्नातकोत्तरस्तरीयः)

M.A. Programme

विकल्पाधारितक्रेडिटप्रणालीपाठ्यक्रमः

आचार्यः(M.A.)

नव्यव्याकरणम्

प्रथमसत्रम्

प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- लघुशब्देन्दुशेखरः, आदितः परिभाषाप्रकरणं यावत्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	संज्ञाप्रकरणम्, आदितः आदिरन्त्येन सहेता इति सूत्रं यावत्	16	1
2	ऊकालोऽञ्जस्वदीर्घप्लुतः इत्यतः अ अ इति सूत्रं यावत्	16	1
3	पूर्वत्रासिद्धम् इत्यतः तपरस्तत्कालस्येति सूत्रं यावत्	16	1
4	वृद्धिरादैच् इत्यतः संज्ञाप्रकरणसमाप्तिं यावत्	16	1
5	सम्पूर्णपरिभाषाप्रकरणम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. लघुशब्देन्दुशेखरः (नागेशभट्टरचितः) दीपिकाटीकासहितः, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम् - 1993
2. लघुशब्देन्दुशेखरः (चन्द्रकलासहितः), चौखम्बाप्रकाशनम् - 1987
3. लघुशब्देन्दुशेखरः (पञ्चसन्ध्यन्तः), आचार्यविश्वनाथमिश्रकृतसुबोधिनीसहितः, चौखम्बा प्रकाशनम्
4. लघुशब्देन्दुशेखरः (वैकुण्ठीटीकासमन्वितः), चौखम्बाप्रकाशनम्

द्वितीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- लघुशब्देन्दुशेखरः, अजन्तपुल्लिङ्गप्रकरणम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकमित्यारभ्य तस्माच्छसो नः पुंसि इति सूत्रं यावत्	16	1
2	अट्कुप्वाङनुम्व्यवायेऽपि इति सूत्रारभ्य आदेशप्रत्यययोः इति सूत्रं यावत्	16	1
3	सर्वादीनि सर्वनामानि इत्यारभ्य प्रथमचरमतयाल्पाधकतिपयनेमाश्च इति सूत्रं यावत्	16	1
4	जरायाः जरसन्यतरस्याम् इत्यारभ्य न लुमताङ्गस्य इति सूत्रं यावत्	16	1
5	त्रेस्त्रयः इत्यारभ्य प्रकरणसमाप्तिं यावत्	16	1

6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1
---	---	----	---

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. लघुशब्देन्दुशेखरः (नागेशभट्टरचितः) दीपिकाटीकासहितः, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम् - 1993
2. लघुशब्देन्दुशेखरः (चन्द्रकलासहितः), चौखम्बाप्रकाशनम् - 1987
3. लघुशब्देन्दुशेखरः (श्रीटीकासमन्वितः), प्रो.जयकान्तसिंहशर्मा, अनुष्काप्रकाशनम्, जयपुरम्।
4. लघुशब्देन्दुशेखरः (वैकुण्ठीटीकासमन्वितः), चौखम्बाप्रकाशनम्।

तृतीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- परिभाषेन्दुशेखरः, आदितः प्रथमप्रकरणसमाप्तिं यावत्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	व्याख्यानतो विशेषप्रतिपत्तिर्न हि सन्देहादलक्षणमित्यतः उभयगतिरिह भवति इति यावत्	16	1
2	कार्यमनुभवन् हि कार्यी निमित्ततया नाश्रीयते इत्यतः क्वचिदेकदेशोऽप्यनुवर्तते इति यावत्	16	1
3	भाव्यमानेन सवर्णानां ग्रहणं न इत्यतः संज्ञाविधौ प्रत्ययग्रहणे तदन्तग्रहणं नास्ति इति यावत्	16	1
4	कृद्ग्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि ग्रहणमित्यारभ्य प्रकरणसमाप्तिं यावत्	16	1
5	अनुबन्धत्वप्रत्ययान्ततदादित्व-वर्णप्राधान्यविचारः	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. परिभाषेन्दुशेखरः (नागेशभट्टरचितः), डॉ.हर्षनाथमिश्रकृतदुर्गाटीकासहितः, विद्यापीठप्रकाशनम्, दिल्ली।
2. परिभाषेन्दुशेखरः (आचार्यविश्वनाथमिश्रकृतसुबोधिनीसहितः) चौखम्बाप्रकाशनम्।
3. परिभाषेन्दुशेखरः (तात्याशास्त्रीयकृतभूतिः सहितः) चौखम्बाप्रकाशनम्

चतुर्थपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, पञ्चमषष्ठाह्निकम्	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
--------------	---	-------------	---------

		100	06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	ईदूदेद् द्विवचनं प्रगृह्यमित्यतः ईदूतौ च सप्तम्यर्थे सूत्रं यावत्	16	1
2	दाधा घ्वदाप् इत्यतः पञ्चमाहिनकसमाप्तिं यावत्	16	1
3	सर्वादीनि सर्वनामानि इत्यतः स्वमज्ञातिधनाख्यायामिति यावत्	16	1
4	अन्तरं बहिर्योगोपसंव्यानयोः इत्यतः षष्ठाहिनकसमाप्तिं यावत्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम् (नवाहिनकम्) व्याख्याता - चारुदेवः, मोतीलालबनारसीदास।
2. महाभाष्यम् (नवाहिनकम्) व्याख्याता- जयशङ्करलालत्रिपाठी, चौखम्बासंस्कृतप्रकाशनम्।

पञ्चमपत्रम् (क)	पाठ्यग्रन्थः-वैयाकरणभूषणसारः, आदितः नामार्थप्रकरणं यावत्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	धात्वर्थनिर्णयः प्रारभ्यतः व्यापारो भावनेति कारिकां यावत्	16	1
2	किन्तूत्पादनभेदति कारिकातः प्रकरणसमाप्तं यावत्	16	1
3	लकारार्थनिर्णयः	16	1
4	सुबर्थनिर्णयः	16	1
5	नामार्थनिर्णयः	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. वैयाकरणभूषणसारः (कौण्डभट्टरचितः) श्रीबालकृष्णपञ्चोलीकृतप्रभासहितः, चौखम्बाप्रकाशनम्।
2. वैयाकरणभूषणसारः (ब्रह्मदत्तद्विवेदीकृतराधिकाटीकासहितः) चौखम्बाप्रकाशनम्।
3. वैयाकरणभूषणसारः (दर्पणकाशिकाख्यटीकाद्वयविभूषितः) भार्गवपुस्तकालः, गायघाट, वाराणसी।

पञ्चमपत्रम् (ख)	पाठ्यग्रन्थः- वैकल्पिक शास्त्रीय विषय लघुसिद्धान्तकौमुदी	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	संज्ञाप्रकरणम्	16	1
2	सन्धिप्रकरणम्	16	1
3	कारकप्रकरणम् आरम्भतः पञ्चमीं यावत्	16	1
4	षष्ठीतः प्रकरणसमाप्तिं यावत्	16	1
5	अजन्तपल्लिङ्गशब्दरूपसिद्धिपरिज्ञानम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. लघुसिद्धान्तकौमुदी (वरदराजाचार्यरचितः) गीताप्रेस गोरखपुर।
2. लघुसिद्धान्तकौमुदी श्रीधरमुखोल्लासिनीव्याख्यासहितः, गोविन्दाचार्यः, चौखम्बाप्रकाशनम्।
3. लघुसिद्धान्तकौमुदी अन्नपूर्णाव्याख्यासहितः, डॉ. रामनारायणद्विवेदी, मान्यताप्रकाशनम्, नवदेहली।

द्वितीयसत्रम्

प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- लघुशब्देन्दुशेखरः, अक्सन्धितः स्वादिसन्धिं यावत्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	अक्सन्धिप्रकरणम्, आरम्भतः क्रय्यस्तदर्थे इति सूत्रं यावत्	16	1
2	लोपः शाकल्य इत्यारभ्य इन्द्रे च इति सूत्रं यावत्	16	1
3	प्लुतप्रगृह्या अचि नित्यम् इत्यतः अक्सन्धिप्रकरणसमाप्तिं यावत्	16	1
4	हल्सन्धिप्रकरणम्	16	1
5	विसर्गस्वादिसन्धिप्रकरणे	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-